

Nieznajomość prawa szkodzi

- [Wprowadzenie](#)
- [Film](#)
- [Interaktywne ćwiczenia multimedialne](#)
- [Podsumowanie](#)
- [Słowniczek](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wprowadzenie

Wprowadzenie

Prawo to jedno z podstawowych warunków sprawnego funkcjonowania społeczeństwa. Znajomość podstawowych zasad prawnych jest gwarancją utrzymania porządku w państwie. Dlatego każdy obywatel ma obowiązek wiedzieć, jakie normy prawne są obowiązujące i zgodnie ze starożytną zasadą *ignorantia iuris nocet* nie może tłumaczyć się nieznajomością prawa.

Już wiesz

Przed zapoznaniem się z e-materiałem należy wiedzieć:

- jakie osiągnięcia w dziedzinie prawa miały cywilizacje starożytne, państwa średniowiecza oraz epoki nowożytnej;
- jakie jest znaczenie prawa dla funkcjonowania społeczeństwa.

Nauczysz się

- wyjaśnisz, czym jest prawo i przedstawisz jego podstawowe funkcje;
- przedstawisz przebieg postępowania karnego;
- scharakteryzujesz zasady odpowiedzialności karnej nieletnich;
- przedstawisz uprawnienia policjantów oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami;
- scharakteryzujesz prawa przysługujące polskiemu obywatelowi za granicą w przypadku, gdy popełnił przestępstwo lub stał się jego ofiarą.

Film

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D7m3hCjdz>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Interaktywne ćwiczenia multimedialne

Ćwiczenie 1

Uzupełnij schemat dotyczący prawa. Przeciągnij pojęcia w odpowiednie miejsca.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DlINwNPJG>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Podsumowanie

1. Prawo to system norm obowiązujących na określonym terytorium i zagwarantowanych przymusem państwowym. Jedną z jego dziedzin jest prawo karne, które normuje kwestie odpowiedzialności za działania zabronione oraz stosowanie sankcji przez państwo.
2. Zgodnie z prawem karnym nieletnim jest osoba, która w momencie popełnienia czynu zabronionego nie ukończyła 17. roku życia. Sąd może zastosować wobec nieletnich środki wychowawcze, środki poprawcze i środki leczniczo-wychowawcze.
3. Małoletni to osoba, która nie ukończyła 18. roku życia i nie zawarła związku małżeńskiego. Posiada ograniczoną zdolność do czynności prawnych.
4. Prawo nakłada na osoby małoletnie wiele zakazów i nakazów, m.in. do ukończenia 18. roku życia nie mają one prawa do zakupu i spożywania napojów alkoholowych, ten sam zakaz dotyczy papierosów. Do obowiązków osób małoletnich należy natomiast kontynuowanie nauki do ukończenia 18. roku życia.
5. Proces karny składa się z kilku etapów. Pierwszy to postępowanie przygotowawcze, drugi – rozprawa główna przed sądem, trzeci – postępowanie apelacyjne, a czwarty – postępowanie wykonawcze.
6. Policja to umundurowana i uzbrojona formacja wyznaczona do ochrony życia i zdrowia ludzi, do ochrony mienia oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego.
7. Od 1 stycznia 2016 r. obowiązuje w Polsce jednolity system darmowej pomocy prawnej. Można ją uzyskać w ponad tysiącu punktów na terenie całego kraju. Porad udzielają tam adwokaci lub radcowie prawni.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj poniższe zdania i zaznacz, czy są one prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Przedstawicielem procesowym oskarżonego jest prokurator.	☐	☐
Pokrzywdzony może pełnić funkcję oskarżyciela posiłkowego.	☐	☐
Świadków i biegłych w procesie sądowym określa się mianem pomocników procesowych.	☐	☐

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Słowniczek

małoletni

osoba, która nie ukończyła 18. roku życia i nie zawarła związku małżeńskiego; posiada ograniczoną zdolność do czynności prawnych

nieletni

osoba, która w momencie popełnienia czynu zabronionego nie ukończyła 17. roku życia

policja

umundurowana i uzbrojona formacja wyznaczona do ochrony życia i zdrowia ludzi, do ochrony mienia a także do utrzymywania bezpieczeństwa oraz porządku publicznego

prawo karne

normuje kwestie odpowiedzialności za działania zabronione oraz stosowanie sankcji przez państwo

przestępstwo

czyn objęty zakazem pod groźbą kary określonej przepisami obowiązującymi w czasie jego popełnienia, bezprawny, zawiniony i wysoce niebezpieczny społecznie

wykroczenie

czyn publicznie szkodliwy, zabroniony przez ustawę funkcjonującą w czasie jego popełnienia pod groźbą kary aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 5000 złotych lub nagany

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic

Temat zajęć

Nieznajomość prawa szkodzi...

Grupa docelowa

szkoła ponadgimnazjalna, zakres podstawowy / szkoła podstawowa, klasa 8

Ogólny cel kształcenia

Uczeń charakteryzuje funkcjonowanie systemu prawnego w Rzeczypospolitej Polskiej.

Kształtowane kompetencje kluczowe

- porozumiewanie się w języku ojczystym,
- porozumiewanie się w językach obcych,
- kompetencje informatyczne,
- umiejętność uczenia się,
- kompetencje społeczne i obywatelskie,
- inicjatywność i przedsiębiorczość,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczeń:

- wyjaśnia, co to jest prawo i czym różni się od innych systemów norm;
- charakteryzuje podstawowe funkcje prawa;
- objaśnia zasady odpowiedzialności karnej osób nieletnich – środki wychowawcze, poprawcze i leczniczo-wychowawcze;
- rekonstruuje przebieg postępowania karnego;

- wskazuje prawa ofiary i sprawcy w postępowaniu karnym;
- ocenia rolę i zadania policji;
- analizuje regulacje dotyczące sprzedaży oraz konsumpcji alkoholu, papierosów i narkotyków;
- wyjaśnia, jakie prawa i obowiązki ma obywatel polski w sytuacji, gdy popełnił przestępstwo lub stał się ofiarą przestępstwa popełnionego za granicą.

Metody/techniki kształcenia

- drama
- pogadanka
- wykład

Formy organizacji pracy

- indywidualna
- grupowa
- zbiorowa

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

Czynności organizacyjne. Nauczyciel podaje temat i cele zajęć.

W celu wyjaśnienia uczniom istoty prawa oraz najważniejszych zagadnień związanych z funkcjonowaniem prawa karnego w Polsce, nauczyciel wyświetla fragment filmu (sceny 1–2). Przed projekcją nauczyciel informuje uczniów, że urządzi quiz, podczas którego uczniowie będą odgadywać pojęcia, które pojawią się w czasie filmu. Po projekcji nauczyciel podnosi przygotowane wcześniej kartki z definicjami, a wybrani uczniowie podają pasujące do nich pojęcia.

Faza realizacyjna

Nauczyciel przypomina uczniom zadanie, które mieli do wykonania w domu, a następnie poleca im, aby usiedli zgodnie z ustalonym wcześniej podziałem na grupy (zob. komentarz do lekcji) i rozdaje instrukcje.

Grupa I

Przygotujcie krótką prezentację, w której wyjaśnicie, jaką pozycję w polskim systemie prawnym zajmuje osoba nieletnia.

Grupa II

Przygotujcie w formie dramy wyjaśnienie, jak przebiega proces karny.

Grupa III

Przygotujcie w formie dramy wyjaśnienie, jakie prawa i obowiązki ma osoba oskarżona o popełnienie przestępstwa.

Grupa IV

Przygotujcie krótką prezentację, w której wyjaśnicie, jakie kary może nałożyć sąd na nieletniego.

Grupa V

Przygotujcie w formie dramy wyjaśnienie, czym jest policja, jakie są jej zadania i do czego ma prawo policjant.

Grupa VI

Przygotujcie w formie dramy wyjaśnienie, jak należy się zachowywać w kontakcie z policją.

Grupy przedstawiają przygotowane prezentacje i scenki. Nauczyciel zwraca uwagę na poprawność merytoryczną zawartych w nich treści i ewentualnie uzupełnia braki. Po zakończeniu prezentacji nauczyciel informuje, że grupy dokonają samodzielnie oceny swojej pracy w oparciu o projekcję filmu. Im więcej informacji przedstawionych przez poszczególne grupy znalazło się także w filmie, tym lepiej dana grupa zrealizowała swoje zadanie.

Uczniowie oglądają fragmenty filmu (sceny 3–8), a następnie dokonują wzajemnej oceny.

W kolejnej części zajęć nauczyciel, posiłkując się fragmentami filmu (scena 9), wyjaśnia, na czym polega ograniczona zdolność do czynności prawnych. Prosi też uczniów, aby podali przykłady sytuacji, w których oni wykonują takie czynności.

Odwołując się do kolejnego fragmentu filmu (scena 10), nauczyciel informuje, czym jest jednolity system darmowej pomocy prawnej.

W podsumowaniu tej części lekcji nauczyciel, korzystając z metody wykładu oraz z fragmentów filmu (sceny 11–12), omawia zagadnienia związane z obowiązkami obywatela przebywającego za granicą względem polskiego prawa oraz zagadnienia dotyczące obywateli polskich przebywających za granicą w sytuacji, gdy padną oni ofiarą przestępstwa lub będą o jego dokonanie oskarżeni.

Faza podsumowująca

Uczniowie rozwiązują zadania interaktywne (od nr 1 do nr 10) utrwalające wiadomości zdobyte w trakcie oglądania filmu. Nauczyciel omawia wszystkie zadania, uczniowie podają odpowiedzi.

Nauczyciel inicjuje pogadankę w celu omówienia i utrwalenia zagadnień poruszonych w filmie i na zajęciach.

Nauczyciel podsumowuje lekcję, wykorzystując do tego ostatnią stronę Podsumowanie.

Praca domowa

Nawiążcie kontakt z funkcjonariuszem policji w waszym najbliższym otoczeniu i na podstawie uzyskanych informacji sporządźcie notatkę dotyczącą przestępczości w waszej okolicy.

Komentarz do lekcji

Dwa tygodnie przed planowanymi zajęciami nauczyciel dokonuje podziału klasy na grupy i rozdaje instrukcje.

Metryczka

Tytuł

Ignorantia iuris nocet – nieznajomość prawa szkodzi...

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego e-materiał się odnosi

Elementy prawa

Przedmiot

WOS

Etap edukacyjny

IV, szkoła ponadgimnazjalna, zakres podstawowy / VIII klasa szkoły podstawowej

Podstawa programowa

2. Prawo i sądy. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to jest prawo i czym różnią się normy prawne od norm religijnych, moralnych i obyczajowych;
- 2) wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, nieznajomość prawa szkodzi) i wyjaśnia konsekwencje ich łamania;
- 3) wymienia źródła prawa; znajduje wskazany akt prawny i interpretuje proste przepisy prawne;
- 4) wyjaśnia różnice między prawem cywilnym, karnym i administracyjnym; wskazuje, w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy;
- 5) uzasadnia potrzebę niezależności i niezawisłości sędziów;
- 6) przedstawia uczestników i przebieg procesu sądowego: cywilnego i karnego; uzasadnia znaczenie mediacji;

7) wymienia główne prawa, jakie przysługują ofierze, sprawcy i świadkowi przestępstwa;

3. Bezpieczeństwo. Uczeń:

- 1) charakteryzuje najważniejsze zadania prokuratury i policji;
- 2) przedstawia uprawnienia policjantów i innych służb porządkowych; rozpoznaje przejawy ich naruszania;
- 3) nawiązuje kontakt (osobisty, telefoniczny lub mailowy) z funkcjonariuszem policji (np. dzielnicowym) i na podstawie uzyskanych informacji sporządza notatkę lub wykres dotyczący przestępczości w swojej okolicy;
- 4) wymienia przestępstwa, których ofiarą najczęściej padają młodzi ludzie; wie, jak można próbować ich uniknąć i przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacji zagrożenia;
- 5) wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie przestępstwa (środki wychowawcze i poprawcze);
- 6) przedstawia przepisy prawne dotyczące sprzedaży i konsumpcji alkoholu, papierosów i narkotyków i wskazuje na konsekwencje ich łamania

Nowa podstawa programowa

V. Nieletni wobec prawa. Uczeń:

- 1) rozpoznaje zachowania związane z przemocą fizyczną i psychiczną, w tym werbalną, wobec siebie i innych; wymienia osoby i instytucje, które należy powiadomić w takich sytuacjach;
- 2) przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z korzystania z zasobów internetu; rozpoznaje przemoc w cyberprzestrzeni i wyjaśnia, jak należy na nią reagować;
- 3) wyjaśnia, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za popełnienie wykroczeń i przestępstw;
- 4) przedstawia uprawnienia policjantów i funkcjonariuszy innych służb porządkowych oraz swoje prawa w kontakcie z tymi służbami.

Kompetencje kluczowe

1. porozumiewanie się w języku ojczystym,
2. porozumiewanie się w językach obcych,
3. kompetencje informatyczne,
4. umiejętność uczenia się,
5. kompetencje społeczne i obywatelskie,
6. inicjatywność i przedsiębiorczość,
7. świadomość i ekspresja kulturalna.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Uczeń:

- wyjaśnia, co to jest prawo i czym różni się od innych systemów norm;
- przedstawia podstawowe funkcje prawa;
- wylicza najważniejsze zasady prawa;
- charakteryzuje pojęcia normy prawnej, przepisu i aktu prawnego;
- przedstawia rodzaje aktów prawnych obowiązujących w Polsce;
- opisuje najważniejsze obszary prawa; wskazuje, w jakich organach publikacyjnych można odszukać określonych aktów prawnych;
- omawia przebieg postępowania karnego i cywilnego; charakteryzuje prawa ofiary i sprawcy w postępowaniu karnym;
- zna zasady wnoszenia apelacji i kasacji;
- rozumie znaczenie mediacji w postępowaniu karnym;
- poznaje zasady odpowiedzialności karnej osób nieletnich – środki wychowawcze, poprawcze i leczniczo-wychowawcze;
- charakteryzuje regulacje dotyczące sprzedaży oraz konsumpcji alkoholu, papierosów i narkotyków.

Powiązanie z e-podręcznikiem

<https://www.epodreczniki.pl/reader/c/248324/v/latest/t/student-canon/m/t3Xv2vHYJS>

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/224395/v/latest/t/student-canon/m/tVkbRunn4y>